

HISTORISCH PLATFORM ROERMOND NIEUWSBRIEF

JAARGANG 13, NUMMER 1 – April 2016

Dertiende bijeenkomst Historisch Platform Roermond

Woensdag 18 mei 2016 vindt in het **Royal Theater** de dertiende jaarlijkse bijeenkomst plaats van het Historisch Platform Roermond. Dit platform biedt onderzoekers en geïnteresseerden de mogelijkheid voor uitwisseling van ideeën, onderzoeksvragen, tips, presentaties en initiatieven op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis. Het platform, gedragen door het Gemeentearchief, wil daarmee de effectiviteit en de publicatie van onderzoeken vergroten.

Belangstellenden zijn van harte welkom het Historisch Platform bij te wonen op woensdag 18 mei om **19:30 uur** in het Royal Theater, Hamstraat 7a, 6041 HA Roermond. Deze avond is gratis toegankelijk.

A.u.b. aanmelden vóór zondag 15 mei: gemeentearchief@roermond.nl t.a.v. HPR. of gericht aan Swalmerstraat 12, 6041 CX, Roermond. Vergeet dus niet **woensdag 18 mei** in uw agenda te reserveren!

Het programma is als volgt:

- 19.15 uur Ontvangst
- 19.30 uur Welkomstwoord avondvoorzitter
- 19.35 uur Twan Ernst: Creare a Sualmo: Productie en gebruik van Romeinse bouwkramiek in Swalmen en omgeving
- 20.00 uur Henk Denissen: Brouwerijen in Roermond
- 20.20 uur Pauze
- 20.40 uur Chiel Hommelberg: Devotietegeltjes processiegang
- 20.50 uur Jos Erdkamp: De invloed van technische vernieuwingen op de (vroegere) fotografie
- 21.10 uur Gerard van de Garde: Broeïnest Roermond (1830–1849): opstanden met sociale wortels
- 21.30 uur Sluiting avondvoorzitter

Het Historisch Platform Roermond

Roermond is een stad met een rijk verleden, maar dat wist u natuurlijk. U, als historisch geïnteresseerde, bent van harte uitgenodigd deze avond bij te wonen. Wij, van het gemeentearchief Roermond, vertellen u graag over lokale geschiedenis in de vorm van korte lezingen door onze onderzoekers.

Dit platform is met nadruk géén genootschap of vereniging, maar een open ontmoetingsplaats die de mogelijkheid biedt om ideeën uit te wisselen, onderzoeksvragen voor te leggen en samenwerkingsverbanden te initiëren. Een plaats waar ruimte is voor discussie, presentatie en initiatieven op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis op verschillende terreinen en niveaus.

Op 20 mei 2015 heeft in het Cuijpershuis de twaalfde jaarlijkse bijeenkomst plaatsgevonden van het HPR, (Historisch Platform Roermond). De sprekers waren:

- Hein van der Bruggen - Roermond en de Hanze.
- Erik Caris - Afbraak Munsterabdij.
- Annemieke Broeke - Collectie online.
- Jente van de Bosch - Glasvondst.

Roermond en de Hanze, door Mr. Hein van der Bruggen

De Hanze was een Noord-Europese stedengemeenschap die de eigen kooplieden dezelfde preferenties gunde. Het centrum was het Noord-Duitse Lübeck. Ver voor de opkomst van de Hanze, rond 1150, waren er al handelscontacten tussen het Rijnland, het Nederlands-Friese kustgebied en Scandinavische en Russische Oostzeekooplieden. Later namen Duitse handelaren de scheepvaart op de Oostzee over en kwam de Hanze tot stand. Die beschikte over vier belangrijke kantoren, Nowgorod, Bergen, Londen en Brugge naast vestigingen in tal van havens.

Om te kunnen overleggen werden periodiek, jaarlijks of meerjaarlijks Hanzedagen (dagvaarten) gehouden, vergaderingen van de steden.

Roermond vertegenwoordigde daarbij Gelderse steden zoals Geldern, Erkelenz, Echt, Nieuwstadt, Wachtendonk, Straelen en aanvankelijk Venlo. Er waren al vroeg contacten met de Hanze zonder dat de stad er lid van was. Die handelscontacten wijzen erop dat Roermond in de 15e eeuw een handelsstad was die bloeide en in belang toenam.

In maart 1441 werd in Lübeck beslist dat Arnhem en Roermond zouden toetreden. Maar in een verslag van maart 1437 staat dat beide steden dat al in dat jaar zouden doen. Duidelijkheid hierover is er niet.

De laatste Roermondse reis naar de Hanzedag in Lübeck was in 1557. Daar is het verbond nog voor tien jaar verlengd. In 1562 liet Roermond weten dat de reiskosten hoger waren dan het profijt.

In een lijst van Hanzesteden uit 1572 komt Roermond nog steeds voor, later ook in een verzoek aan tsaar Boris Godoenov in 1603. De opname in de Bourgondische Nederlanden en opvolgende oorlogen, vooral de Dertigjarige Oorlog deed iedere belangstelling afnemen. In 1604 zijn Roermond en Venlo 'verhanst', uit de Hanze gezet. Maar contributie is door Roermond nog wel betaald. Bij de laatste Hanzedag in 1669, is nog gewag gemaakt van een Roermonds lidmaatschap.

De afbraak van de Munsterabdij, door drs. Erik Caris

De sloop in 1924

In 1924 werden de laatste gebouwen van de voormalige Munsterabdij gesloopt.

Deze gebouwen hadden vanaf de Franse Tijd tot in 1924 dienst gedaan als kazerne. Al vanaf rond 1860 bestond de breed gedragen wens om de gebouwen af te breken om plaats te maken voor woningbouw, het bisschoppelijk college en voor een plein.

Tijdens de sloop kwamen de (schamele) resten van een zaal uit de dertiende eeuw tevoorschijn. In de literatuur wordt de schuld voor het slopen van die zaal vaak gelegd bij de toenmalige directeur van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg, Jan Kalf.

Dit sentiment werd na de Tweede Wereldoorlog gevoed door een brief van Jos. Cuypers aan de gemeentearchivaris van Roermond. Hij vertelt daarin weliswaar over zijn eigen betrokkenheid bij de kwestie maar hij wijst toch duidelijk naar Jan Kalf die niet zorgvuldig te werk zou zijn gegaan.

In de lezing werd aandacht gegeven aan de rol van Cuypers, die zelf duidelijke zakelijke belangen had bij het slopen van de kloostergebouwen en die lange tijd belangrijke informatie over de gebouwen achterhield.

Collectie online, door Annemieke Broeke

De museale collectie van Gemeente Roermond de digitaal beschikbaar Collecties Cuypershuis, Historiehuis en Beeldende kunst zijn nu ook digitaal te bekijken.

De collectie van de Gemeente Roermond bestaat uit ca. 8.000 voorwerpen en omvat de collecties van het Cuypershuis, het Historiehuis en de collectie Beeldende kunst. De gegevens over alle voorwerpen zijn nu via de websites van zowel de gemeente, het Cuypershuis als het Historiehuis te raadplegen. Ook de voorwerpen die niet in de museumpresentaties te zien zijn en in het depot worden bewaard, zijn op deze manier toegankelijk voor het publiek.

Bent u benieuwd naar de deelcollectie Vormgeving of wilt u weten welke werken van Joep Nicolas er allemaal bewaard worden? Wilt u de sjablonen die in Cuypers' werkplaats zijn gebruikt bekijken of wilt u de historische prenten en tekeningen op een rij? Deze en andere verrassende collectieonderdelen zijn speciaal uitgelicht en met één druk op de knop te bekijken. Natuurlijk kunt u ook zelf zoeken in de database, bijvoorbeeld op naam van een kunstenaar of op een woord uit de titel van een schilderij.

Er wordt steeds gewerkt aan het aanvullen, verbeteren en up-to-date houden van de informatie en foto's in de digitale catalogus. Bovendien blijft de collectie groeien met aanwinsten. Aangezien de online database automatisch wordt bijgewerkt, bent u snel op de hoogte van veranderingen.

Als u aanvullende informatie of een andere reactie bij de getoonde objecten heeft, willen we die graag van u horen. Bij ieder object kunt u op een eenvoudige manier reageren.

De glasvondst, door Jente van de Bosch

In 2009 en in 2014 zijn door SOB Research twee zeer uitzonderlijke glasvondsten ontdekt in de binnenstad van Roermond.

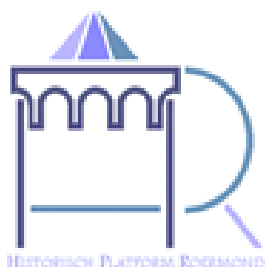
In 2009 betrof het voornamelijk vensterglas uit de Late Middeleeuwen en de 16de eeuw, waaronder circa 8500 fragmenten zeer zeldzaam gebrandschilderd glas. Het glas, circa 1250 kilo, was vermoedelijk aan het einde van de 16de eeuw verzameld door een glasmaker met de bedoeling het om te smelten. Er werd immers ook productieafval aangetroffen. Tot nu toe is dit is de grootste vondst van vensterglas uit deze periode in Europa.

De vondst in 2014 betreft (een deel van) het afval van het atelier van Nicolas & Zn, uit de periode van circa 1855 – 1900, dat werd aangetroffen bij de aanleg van een rioolsleuf ter plaatse van het Wilhelminaplein. Ook dit betrof grotendeels (gebrandschilderd) vensterglas, circa 1000 kilo, dat in het begin van de 20ste eeuw in de voormalige stadsgracht was gedumpt. Het grootste deel van het glas dateert uit de 2de helft van de 19de eeuw, hoewel er ook (veel) oudere fragmenten gebrandschilderd glas zijn aangetroffen. Ook dit betreft een zeldzame en belangrijke vondst omdat het gaat om het afval van het toen belangrijkste restauratie- en productieatelier van gebrandschilderd glas in Nederland.

Tijdens de lezing zijn de beide vondstgroepen gepresenteerd door middel van een PowerPoint-presentatie, met vele foto 's van het aangetroffen glas. Het was ook de eerste keer dat enkele van de circa 9500 in 2015 gemaakte foto's van de eerste glasvondst publiekelijk werden gepresenteerd.

Terugblik op de HPR- bijeenkomst 2015

Er waren ook twee oproepen in 2015: Het Historische Café Roermond, door René Vroomen die pleitte voor het hervatten van het historisch café en een oproep van Ton Lupak voor assistentie met het verwerking van de glasvondst.

Mocht u vragen hebben, mail gerust gemeentearchief@roermond.nl

A.u.b. "HPR" melden als onderwerp.

Met vriendelijke groet en hopelijk tot de 18de, namens de stuurgroep van het HPR,

Cathy Ni Cheallaigh

www.roermond.nl/gemeentearchief, www.historieroermond.nl, www.rura.nl